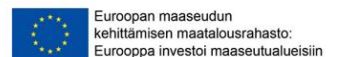

8.7.2020

Kysely SydänSuomen ulkoilureittiverkoston käyttäjille TULOKSIA

Saarijärven-Viitasaaren seutukunnan reittiverkoston virittäminen -hanke

Kehittämissyhtiö Witas, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Sisällys

1. Kysely SydänSuomen ulkoilureittiverkoston käyttäjille	2
2. Vastaajien taustatiedot	3
3. Aktiviteetit ja motiivit luonnossa liikkumiseen	6
4. Saavutettavuus ja palvelut ulkoilureiteillä	10
5. Ennakkotieto reiteistä	13
6. Arvio reittien nykytilasta ja kehittämistarpeista	17
7. Avoimet vastaukset	19
8. Pohdintaa tuloksista	21
Liitteet	22

1. Kysely SydänSuomen ulkoilureittiverkoston käyttäjille

Osana *Saarijärven–Viitasaaren seutukunnan reittiverkoston virittäminen* -esiselvityshanketta toteutettiin SydänSuomen kahdeksan kunnan (Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari) ulkoilureiteilla liikkuville kuntalaisille ja matkailijoille sähköinen käyttäjäkysely aikavälillä 29.4.–30.6.2020.

Kyselyn tavoitteena oli selvittää seutukunnan ulkoilureiteilla liikkuvien kokemuksia ja näkemyksiä reitien käytöstä ja kehittämisestä. Ulkoilureitti määriteltiin tässä kyselyssä varsin väljästi; ulkoilureittejä ovat esimerkiksi luontopolku, pitkä useamman kunnan alueella kulkeva retkeilyreitti, lyhyempi päiväreitti, melontareitti, ulkoilualueiden kuntopolku tai vaikkapa esteetön lähiluontoreitti taajamassa.

Kyselylinkki (webropol) julkaistiin Kehittämisyhtiö Witaksen verkkosivuilla. Kysely linkitettiin myös AitoMaaseutu- verkkosivuille. Kyselystä viestittiin ja kyselylinkkiä jaettiin aktiivisesti mm. sosiaalisessa mediassa (Facebook, Instagram). Lisäksi kyselystä lähetettiin 16.6. tiedote seutukunnan paikallislehtiin (Viispiikkinen, Kotiseudun Sanomat, Sampo, Viitasaaren seutu). Koronaviruspandemian aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi kysely toteutettiin kokonaan sähköisenä. Kyselyyn saatiin 283 vastausta.

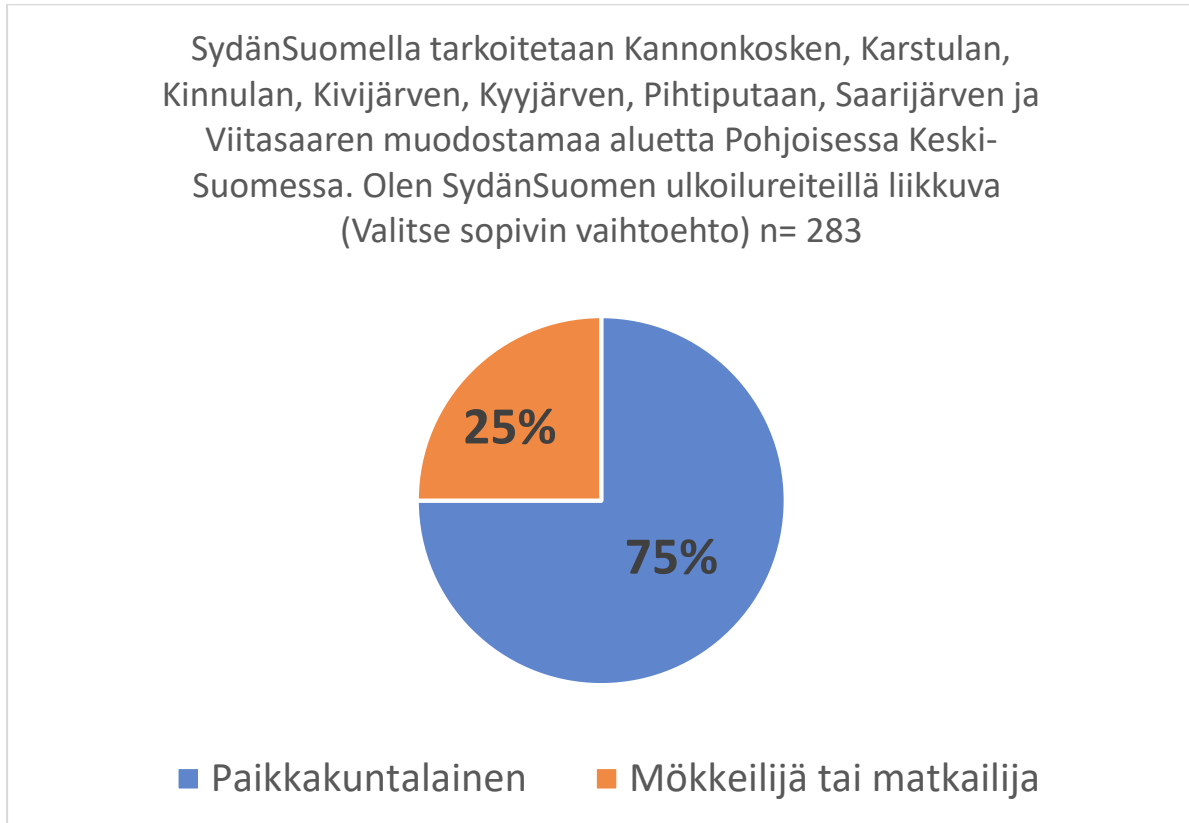
Saarijärven–Viitasaaren seutukunnan reittiverkoston virittäminen -esiselvityshankkeen (1.10.2019–30.9.2020) toiminta-alueena on Saarijärven-Viitasaaren seutukunnan kahdeksan kuntaa. Tähän raporttiin koottuja kyselyn tuloksia hyödynnetään monipuolisesti esiselvityshankkeen toteutuksessa, muun muassa kehittämissuunnitelman laatimisessa, nykytilatarkastelun arvioinnin tukena sekä jatkokehittämisen ideoinnissa.

Yhteistyöhankkeen päätoteuttajana toimii Kehittämisyhtiö Witas Oy ja osatoteuttajana Jyväskylän ammattikorkeakoulu Oy. Hankkeen rahoittajina toimivat Keski-Suomen ELY-keskus Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta ja alueen kunnat.

Tämä tulosraportti on toteutettu hanketoimijoiden yhteistyönä.

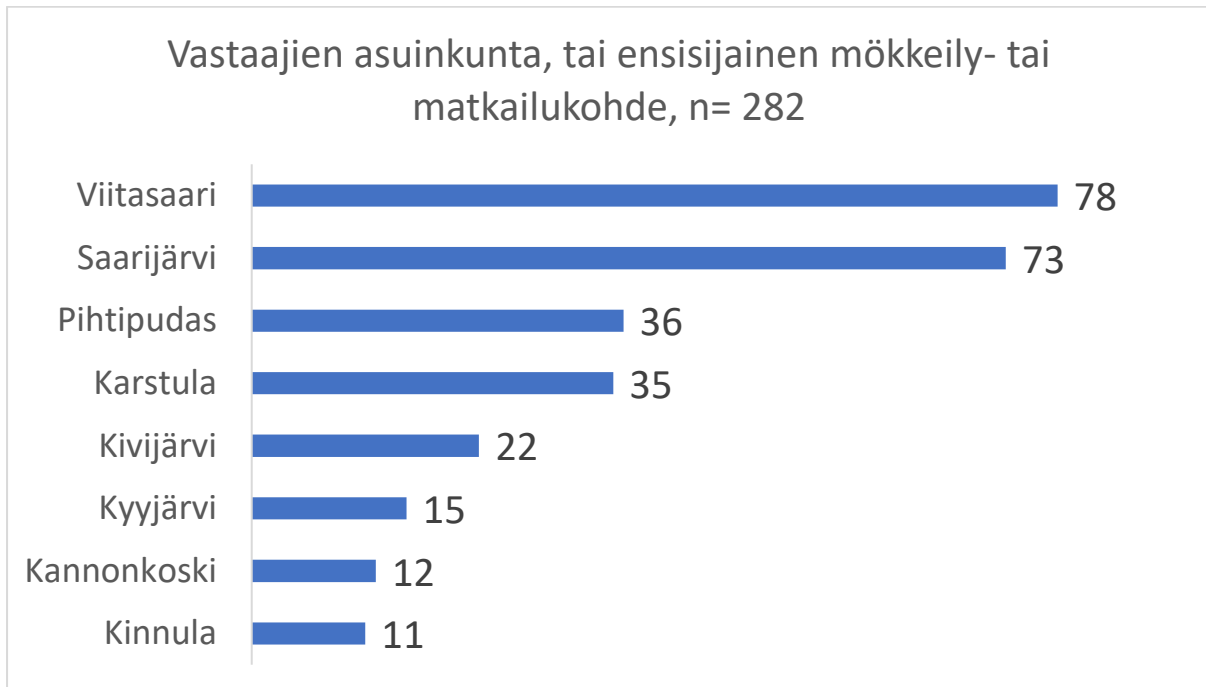
2. Vastaajien taustatiedot

Saarijärven–Viitasaaren seutukunnan ulkoilureitit -kyselyyn saatiin 283 vastausta, jotka jakautuivat kuntalaisten ja seutukunnalla mökkeilevien ja matkailijoiden kesken (kaavio 1). Suurin osa vastaajista (75 %) oli seutukunnalla asuvia kuntalaisia. Mökkeilijöiden ja matkailijoiden osuus vastanneista oli 25 %.

Kaavio 1. Vastausten jakautuminen paikallisten asukkaiden sekä mökkeilijöiden ja matkailijoiden kesken. (n=283)

Kyselyn vastaukset jakautuvat hankkeessa mukana olevien kahdeksan kunnan kesken (kaavio 2). Eniten vastauksia saatiin Viitasaarelta (78) ja Saarijärveltä (73), ja vähiten Kinnulasta (11).

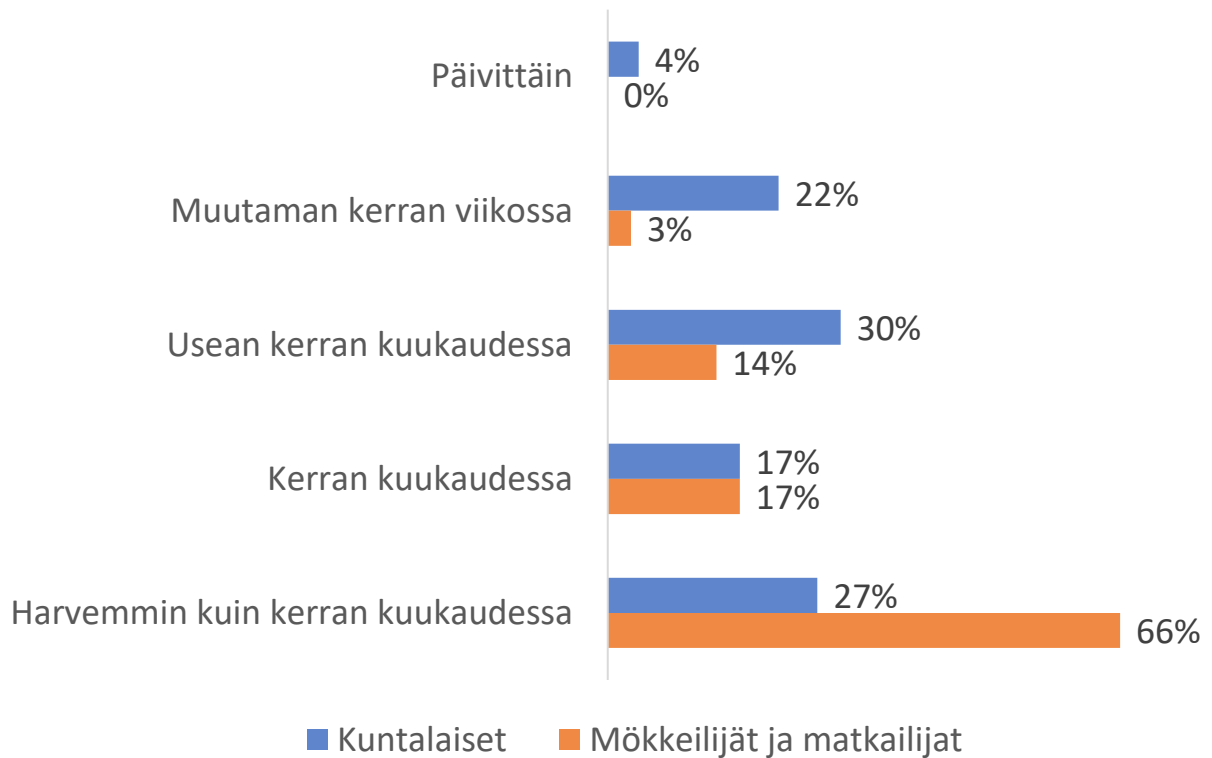
Kaavio 2. Vastaajien asuinkunta, tai ensisijainen mökkeily- tai matkailukohde (n=282)

Vastaajilta tiedusteltiin myös ulkoilureiteillä liikkumisen useutta. Kysymykseen vastanneet paikalliset asukkaat liikkuvat keskimäärin mökkeilijöitä ja matkailijoita useammin seutukunnan ulkoilureiteillä (kaavio 3).

Suurin osa paikallisista (56 %) liikkui ulkoilureiteillä joko päivittäin, muutaman kerran viikossa tai vähintään usean kerran kuukaudessa. Kerran kuukaudessa tai harvemmin ulkoilureiteillä liikkui paikallisista 44 %.

Seutukunnalla mökkeilevistä tai matkailevista kysymykseen vastanneista ulkoilureiteillä liikkui joko päivittäin, muutaman kerran viikossa tai vähintään usean kerran kuukaudessa 17 %, ja kerran kuukaudessa tai harvemmin 83 %.

Kuinka usein liikut keskimäärin SydänSuomen ulkoilureiteillä? (Valitse sopivin vaihtoehto) n= 281

Kaavio 3. Ulkoilureiteillä liikkumisen useus (n=281)

3. Aktiviteetit ja motiivit luonnossa liikkumiseen

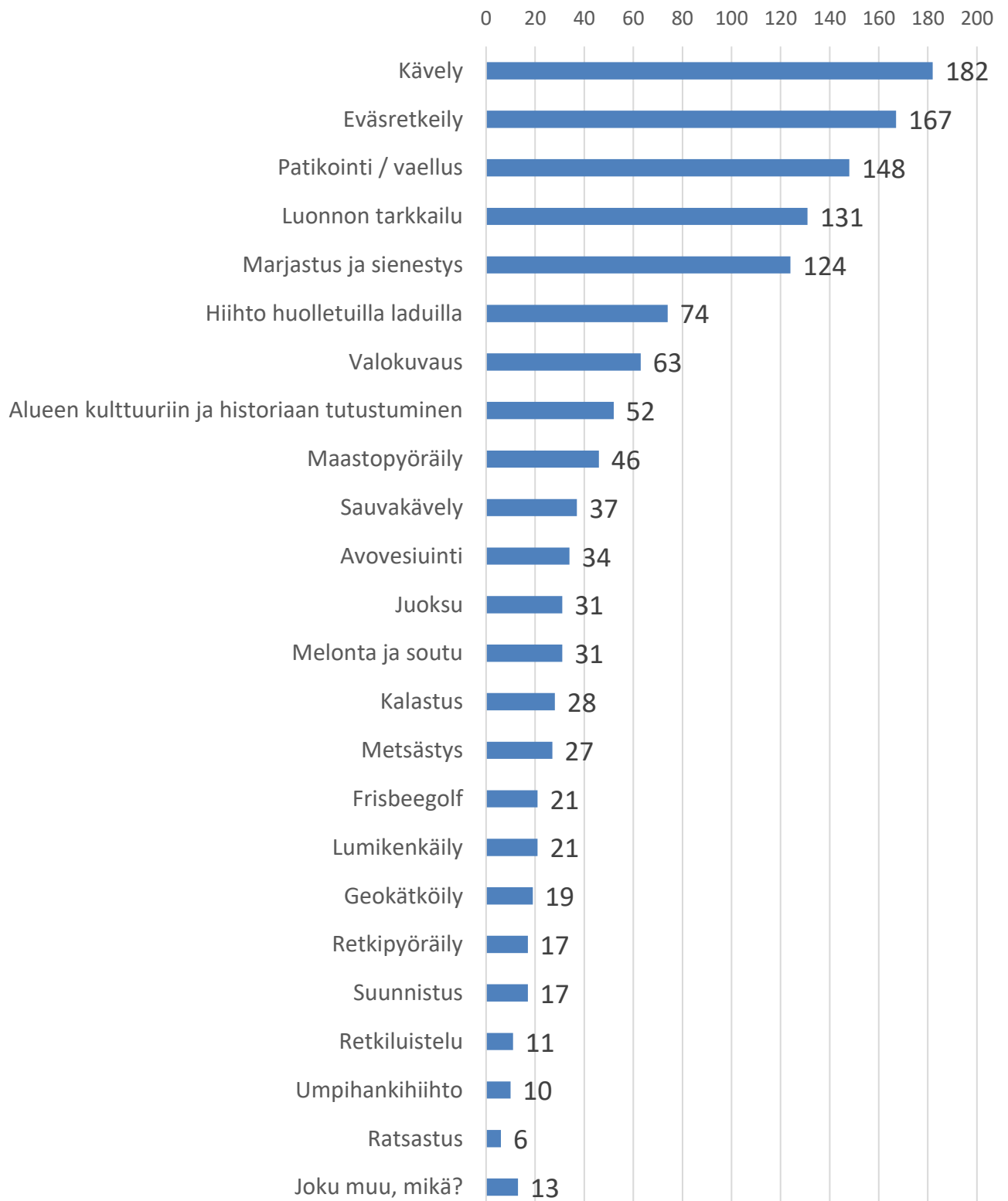
Kyselyssä tiedusteltiin vastaajien mieluisimpia aktiviteetteja luonnossa. Vastausvaihtoehdoista pyydettiin nimeämään viisi (5) mieluisinta. Valmiin aktiviteettilistauksen lisäksi vastaajien oli mahdollista nimetä joku muu aktiviteetti avoimeen kenttään.

Viisi mieluisinta aktiviteettia olivat kaikkia vastauksia tarkasteltaessa kävely, eväretkeily, patikointi/vaellus, luonnon tarkkailu sekä marjastus ja sienestys (kaavio 4). Huomioitavaa on, että kysely toteutettiin sulan maan aikaan, mikä voi vaikuttaa jonkin verran talviaktiviteettien nimeämiseen. Suosituin talviaktiviteetti oli hiihto huolletuilla laduilla.

Vertailtaessa paikallisten asukkaiden sekä seutukunnalla mökkeilevien ja matkaillevien vastauksia, saadaan esiin joitakin selkeitä eroja vastausten välillä (kaavio 5). Muun muassa hiihto huolletuilla laduilla, frisbeegolf, juoksu, suunnistus ja sauvakävely on selkeästi suosittumpaa paikallisten asukkaiden keskuudessa verrattuna mökkeilijöihin ja matkailijoihin. Sen sijaan mökkeilijöiden ja matkailijoiden keskuudessa suosittuimpia aktiviteetteja verrattuna paikallisiin asukkaisiin ovat alueen kulttuuriin ja historiaan tutustuminen, luonnon tarkkailu, patikointi/vaellus sekä valokuvaus.

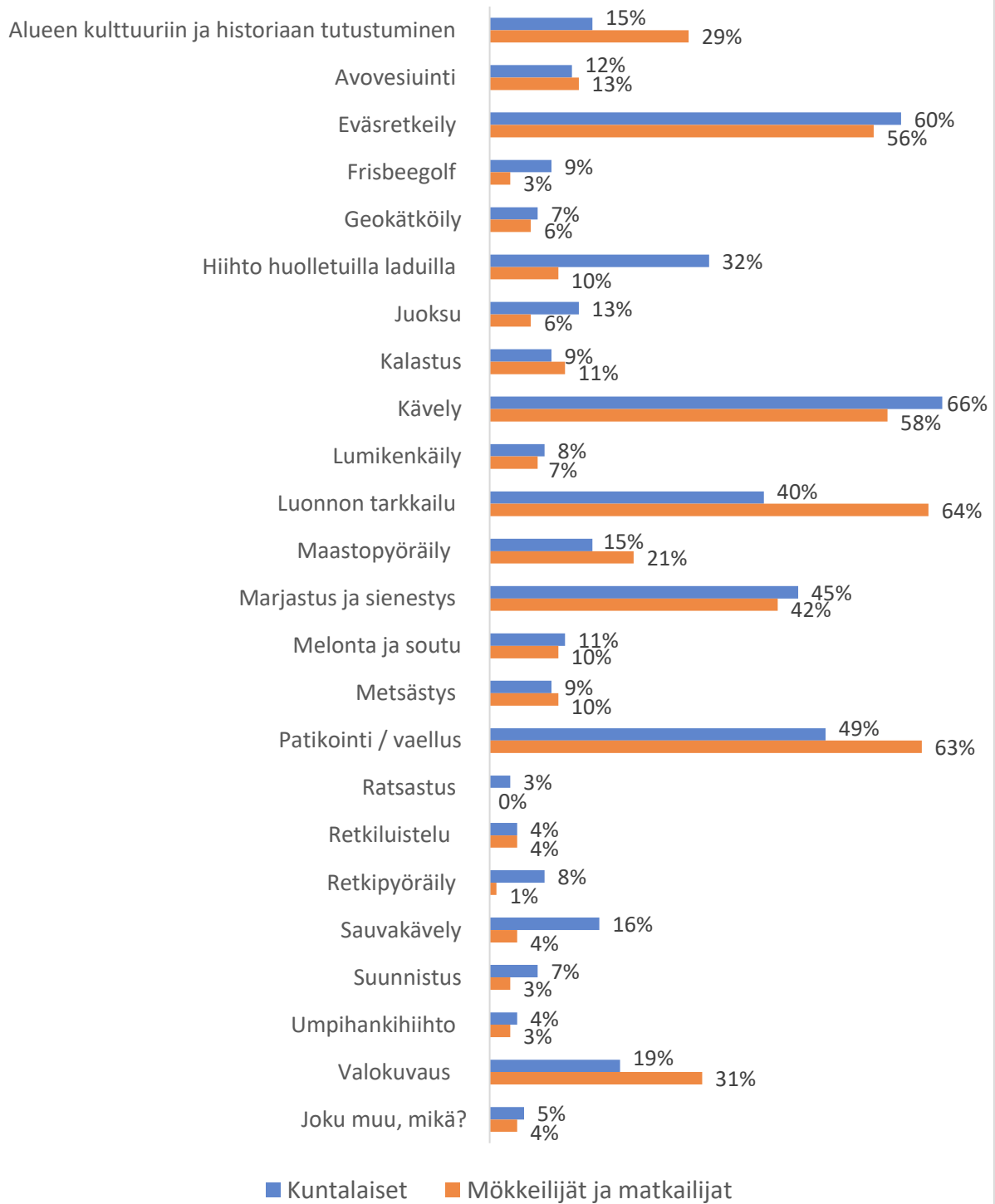
”Joku muu”- vaihtoehtoon annetuissa avoimissa vastauksissa (liite 1) mainittiin 13 aktiviteettia, mm. AR-pelit ja koiran kanssa ulkoilu. Vastaukset jakautuivat tasan paikkakuntalaisten ja matkailijoiden ja mökkeilijöiden kesken.

Aktiviteetit. Mitä teet mieluiten luonnossa?
 (Valitse enintään viisi mieluisinta vaihtoehtoa)
 Osuus vastanneista (kpl), jotka valinneet ko. vaihtoehdon, n= 1310

Kaavio 4. Vastaajien mieluisimmat luontoaktiviteetit (n=1310)

Aktiviteetit. Mitä teet mieluiten luonnossa?
 (Valitse enintään viisi mieluisinta vaihtoehtoa)
 Osuus vastanneista (%), jotka valinneet ko.
 vaihtoehdon, n= 1310

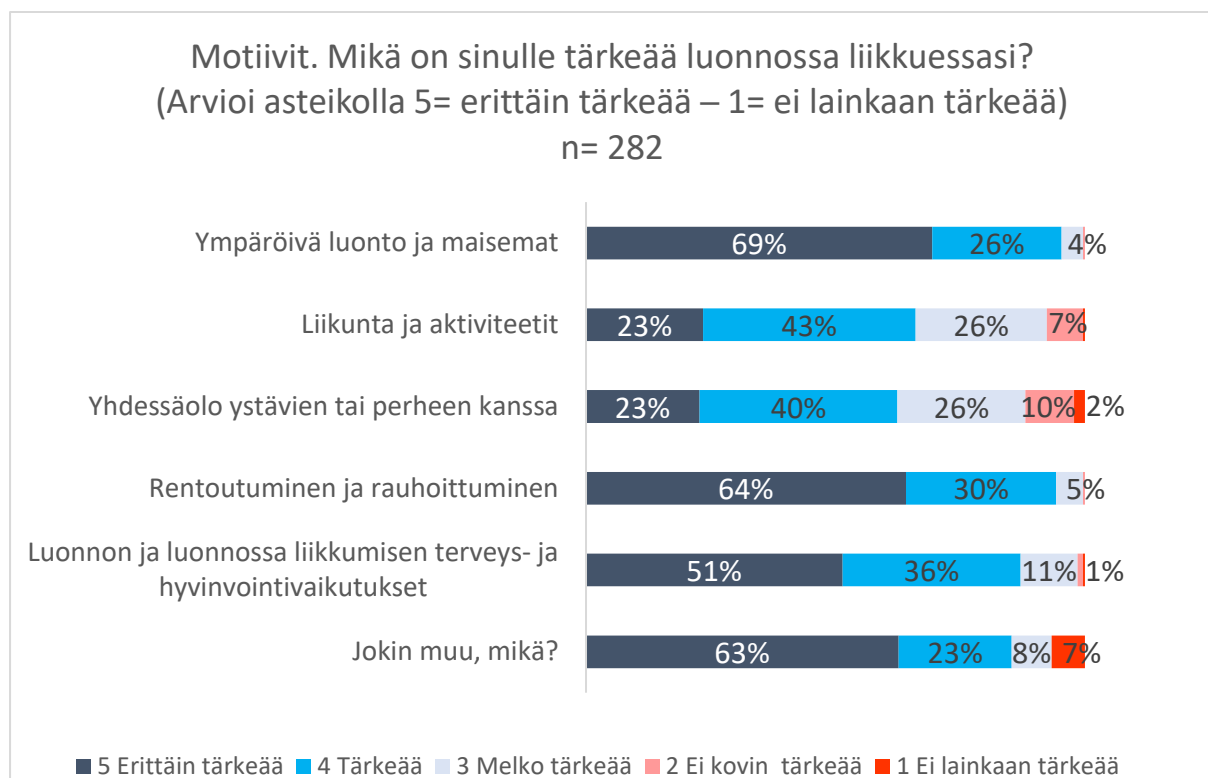

Kaavio 5. Kuntalaisten sekä mökkeilijöiden ja matkailijoiden mieluisimmat aktiviteetit luonnossa (n=1310)

Vastaajilta tiedusteltiin myös motiiveja luonnossa liikkumiseen asteikolla 1–5 (5=erittäin tärkeää, 4=tärkeää, 3=melko tärkeää, 2=ei kovin tärkeää, 1=ei lainkaan tärkeää). Vastaajilta kysyttiin, miten tärkeiksi he kokivat luonnossa liikuttaessa ympäröivän luonnon ja maisemat, liikunnan ja aktiviteetit, yhdessäolon ystävien tai perheen kanssa, rentoutumisen ja rauhoittumisen sekä luonnossa liikkumisen terveys- ja hyvinvointivaikutukset. Lisäksi vastaajien oli mahdollista nimetä ja arvioida jonkin muun osa-alueen tärkeyttä luonnossa liikkumisessa.

69 % vastaajista arvioi, että ympäröivä luonto ja maisemat ovat erittäin tärkeää luonnossa liikuttaessa. Rentoutuminen ja rauhoittuminen oli erittäin tärkeää 64 %:lle vastaajista sekä luonnon ja luonnossa liikkumisen terveys- ja hyvinvointivaikutukset 51 %:lle vastaajista.

Avoimissa vastauksissa (liite 2) mainittiin tärkeinä luonnossa liikkumisen motiiveina mm. luonnon rauha ja hiljaisuus, rauhoittuminen sekä siisti ja puhdas luonto. Myös turvalliset reitit, monipuoliset aktiviteetit, luonnonantimet ja reittien soveltuvuus eri käyttäjäryhmille saivat useita mainintoja.

Kaavio 6. Vastaajien motiivit luonnossa liikkumiseen (n=282)

4. Saavutettavuus ja palvelut ulkoilureiteillä

Vastaajilta tiedusteltiin kyselyssä ulkoilureittien saavutettavuuden sekä ulkoilureittien ja niihin kytkeytyvien palveluiden tärkeyttä asteikolla 1–5 (5= erittäin tärkeää, 4=tärkeää, 3=melko tärkeää, 2=ei kovin tärkeää, 1=ei lainkaan tärkeää).

Sijainnin ja saapumisen (saavutettavuus) näkökulmista eniten vastuksia (pl. ”jokin muu, mikä” -vaihtoehto) ”erittäin tärkeää” ja ”tärkeää” saaneet osa-alueet olivat tien varren selkeät opasteet kohteeseen (73 %), reitin sijaintietojen helppo löytyminen (esim. GPS ja muut navigointiin liittyvät tiedot) (59 %), pysäköinti reitin aloituspisteessä (59 %) sekä reitin aloitus- ja päätepisteen sijaitseminen samassa paikassa (ympyräreitti) (54 %) (kaavio 7).

Julkista liikennettä ulkoilureitille ei koettu erityisen tärkeänä. 58 % vastaajista arvioi, että reitin alkuun pääsy julkisella liikenteellä ei ole lainkaan tärkeää (kaavio 7). Julkisen liikenteen tärkeyden kokemiseen voi vaikuttaa maaseudulla kuitenkin myös julkisten liikennepalveluiden saatavuus. Monen kunnan keskustaankin on haastavaa päästä julkisiin kulkuyhteyksiin.

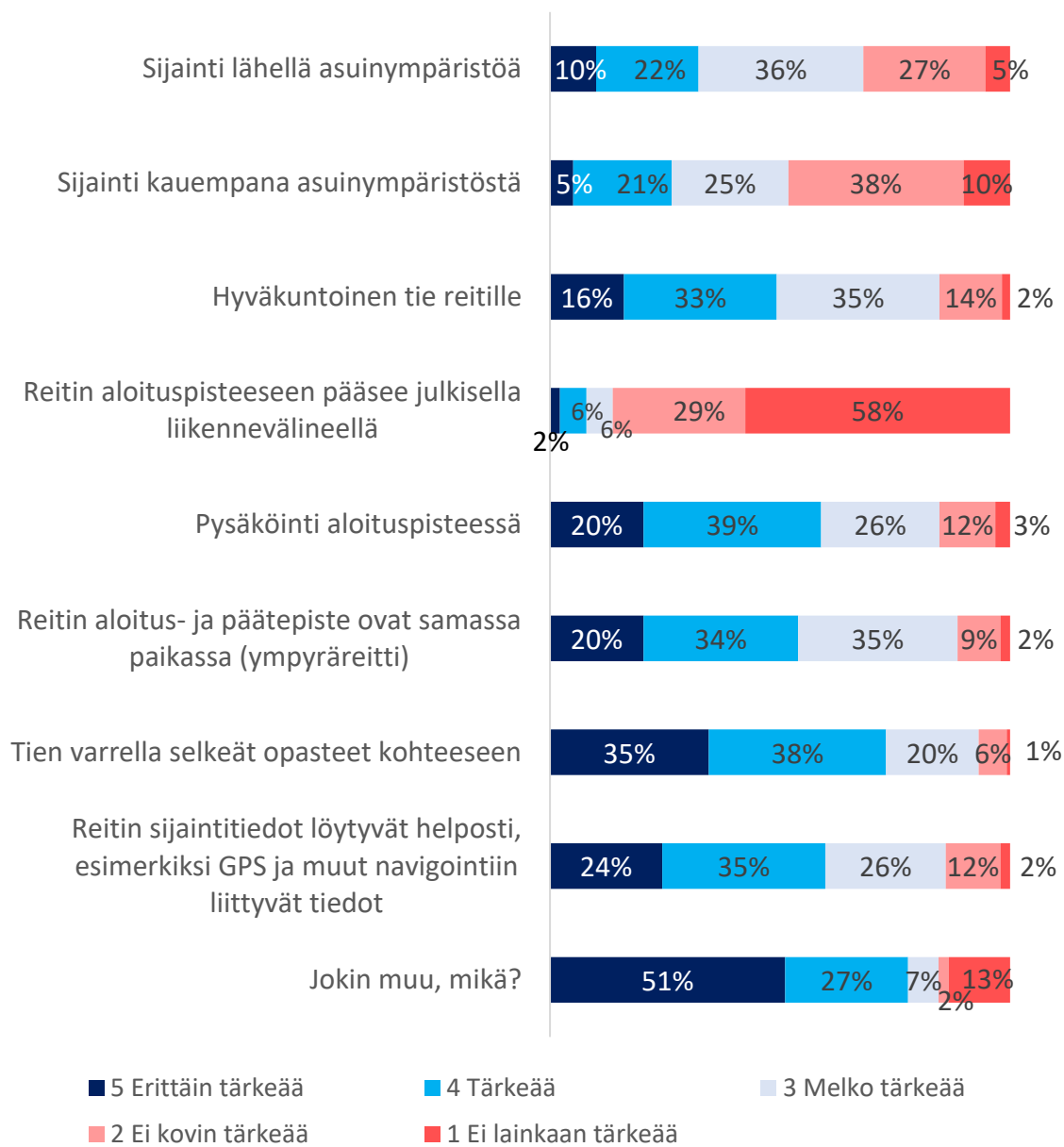
Avoimissa vastauksissa (liite 3) korostuivat opasteiden selkeys reitille saapuessa ja itse reitillä. Vastauksissa toistuivat reitille saapumisessa tärkeinä asioina myös karttojen ja reittitiedon saatavuus sekä reitille vievien teiden hyvä kunto.

Vastaajilta tiedusteltiin myös, mikä on heille tärkeää ulkoilureiteillä liikuttaessa ja ulkoilureittien palveluissa. Eniten ”erittäin tärkeää” ja ”tärkeää” vastauksia (pl. ”jokin muu, mikä” -vaihtoehto) saivat yleinen siisteys reiteillä ja rakenteiden hyvä kunto, selkeät opasteet ja viitoitukset reiteillä, reittien turvallisuus, tulentekopaikat ja puuhuolto (kaavio 8).

Vähemmän tärkeiksi koettiin opaspalvelut reiteillä sekä reitin varrella tai lähellä sijaitsevat majoitus- ja ruokailupalvelut. Avoimissa vastauksissa (liite 4) korostuivat kuitenkin varusteiden vuokrauspalveluiden tarve. Tulosta selittää osaltaan se, että suurin osa vastaajista oli paikallisia asukkaita (75 %) tai mökkeilijöitä, jotka eivät välttämättä tarvitse esimerkiksi majoituspalveluita. Myös palveluiden (esim. kahvilat, kioskit, majoituspalvelut) vähäisyys reittien varrella voi vaikuttaa tulokseen. Esimerkiksi Pyhä-Häkin kansallispuiston kävijätutkimuksessa¹ todettiin, että yrittäjien palveluita arvioitaessa vastaajat arvioivat luultavasti enemmän palveluiden määrää eikä laatua, sillä puistoon liittyen on tarjolla melko vähän yrittäjien tuottamia palveluita. Suuri osa Pyhä-Häkin kansallispuiston kävijätutkimuksen vastaajista ei myöskään pystynyt arvioimaan palveluita.

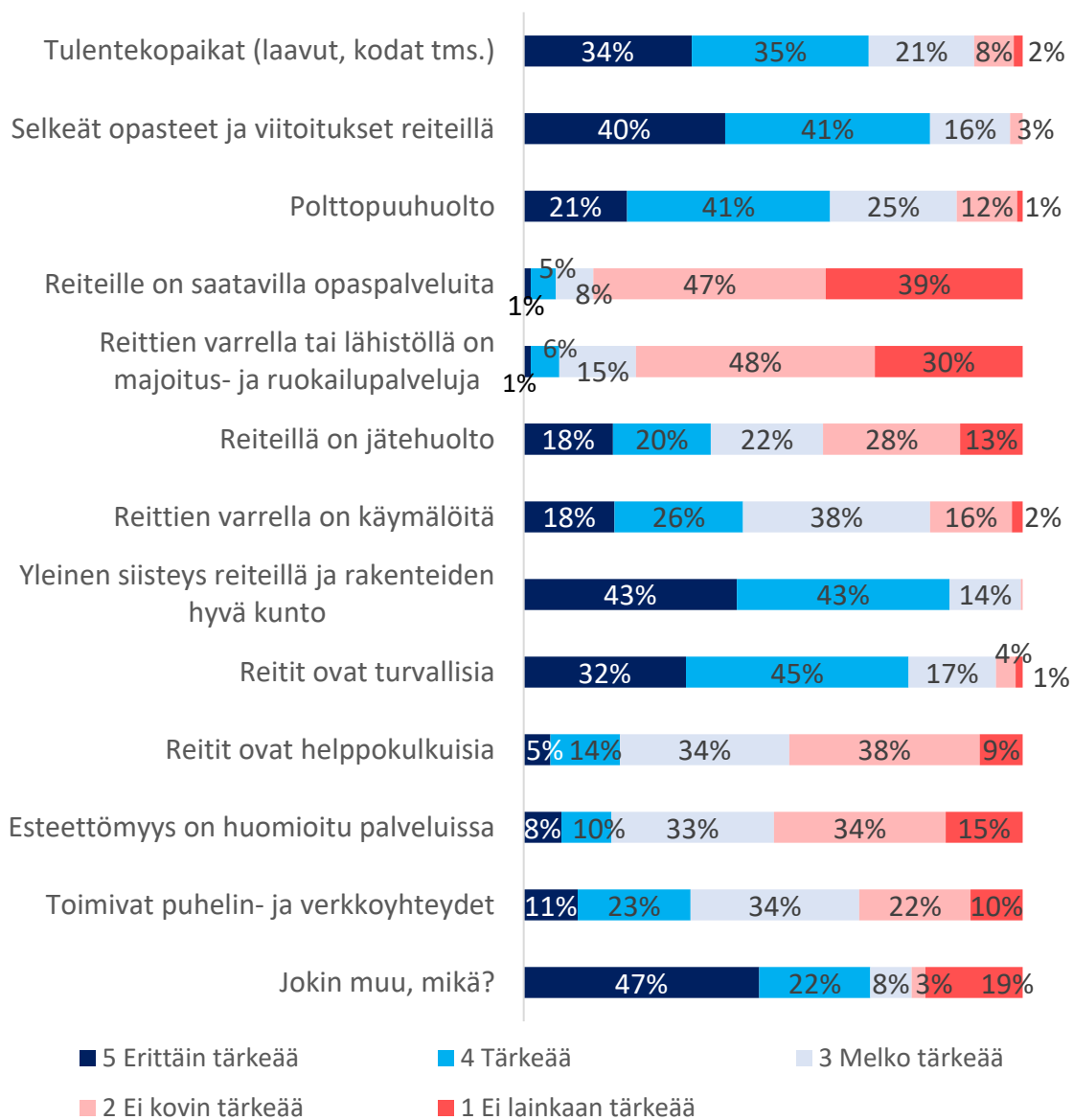
¹ Pyhä-Häkin kansallispuiston kävijätutkimus 2016. Ala-Fossi K. & Mikkola M. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 225. Metsähallitus, Vantaa 2017.

Sijainti ja saapuminen. Mikä on sinulle tärkeää ulkoilureittien sijainnissa ja reiteille saapumisessa?
(Arvioi asteikolla 5= erittäin tärkeää – 1= ei lainkaan tärkeää)
n=282

Kaavio 7. Tärkeimmät asiat ulkoilureittien sijainnissa ja saapumisessa (n=282)

Palvelut. Mikä on sinulle tärkeää ulkoilureiteillä kulkiessa ja ulkoilureittien palveluissa? (Arvioi asteikolla 5= erittäin tärkeää– 1= ei lainkaan tärkeää) n= 281

Kaavio 8. Palveluiden tärkeys ulkoilureiteillä (n=281)

5. Ennakkotieto reiteistä

Kyselyyn vastanneet arvioivat myös ulkoilureittien ennakkotietoja ja niiden tärkeyttä. Ennakkotieto on ulkoilureiteistä kertovaa monipuolista tietoa, jota luonnossa liikkuja voi saada reitistä tai luontokohdeesta ennen luontoon lähtöä joko digitaalisena tai painettuna.

Ennakkotietojen tärkeyttä kysyttiin asteikolla 1–5 (5=erittäin tärkeää, 4=tärkeää, 3=melko tärkeää, 2=ei kovin tärkeää, 1=ei lainkaan tärkeää). Suurin osa kysymykseen vastanneista paikallisista asukkaista (72 %) sekä mökkeilijöistä ja matkailijoista (84 %) arvioi ulkoilureiteistä saatavan ennakkotiedon olevan erittäin tärkeää tai tärkeää (kaavio 9).

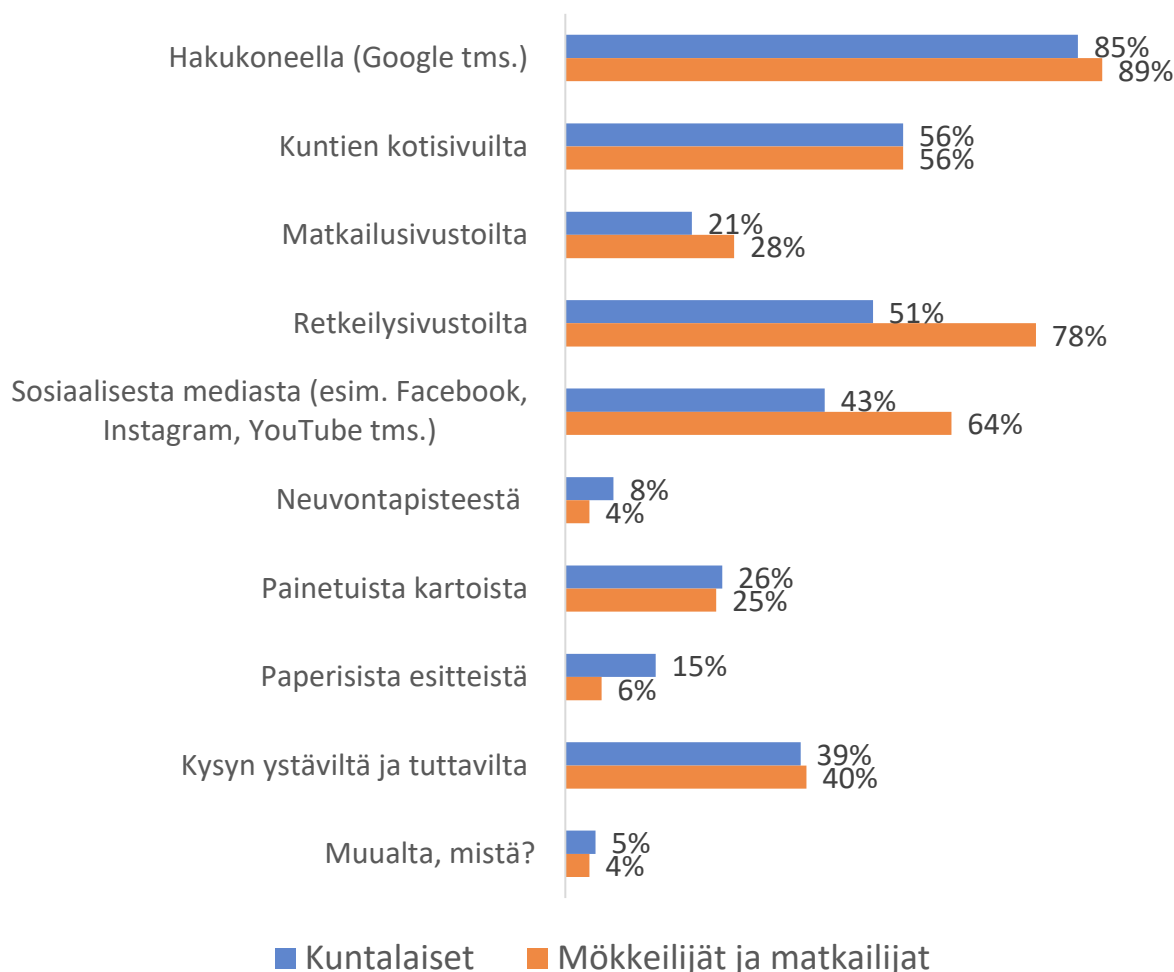

Kaavio 9. Ulkoilureiteistä ennakkoon saatavan tiedon tärkeys (n=283)

Vastaajilta tiedusteltiin myös, mistä kanavista he etsivät ennakkoon tietoa ulkoilureiteistä. Vastaajat saivat valita enintään viisi mieluisinta valmista vastausvaihtoehtoa. Lisäksi heidän oli mahdollista nimetä jonkin muu kanava avoimessa vastausvaihtoehdossa ”muualta, mistä?”. Suosituinta oli etsiä tietoa suoraan hakukoneella (Google tms.) Paikallisista asukkaista vastaajista 85 % sekä mökkeilijöistä ja matkailijoista 89 % etsi tietoa ulkoilureiteistä juuri hakukoneella (kaavio 10).

Kuntien sivuilta tietoa etsi 56 % kyselyyn vastanneista paikallisista asukkaista sekä mökkeilijöistä ja matkailijoista. Suurimmat erot paikallisten sekä mökkeilijöiden ja matkailijoiden kesken olivat tiedon etsimisessä sosiaalisesta mediasta ja retkeily sivustoilta. Matkailijoille nämä kanavat ovat paikallisia tärkeämpiä (kaavio 10). Avoimissa vastauksissa (liite 5) korostuivat Metsähallituksen luontoon.fi – ja retkikartta.fi -verkkosivut.

Mistä etsit ennakkoon tietoa ulkoilureiteistä?
 (Valitse enintään viisi mieluisinta vaihtoehtoa)
 Osuus vastanneista (%), jotka valinneet ko.
 vaihtoehdon, n= 1021

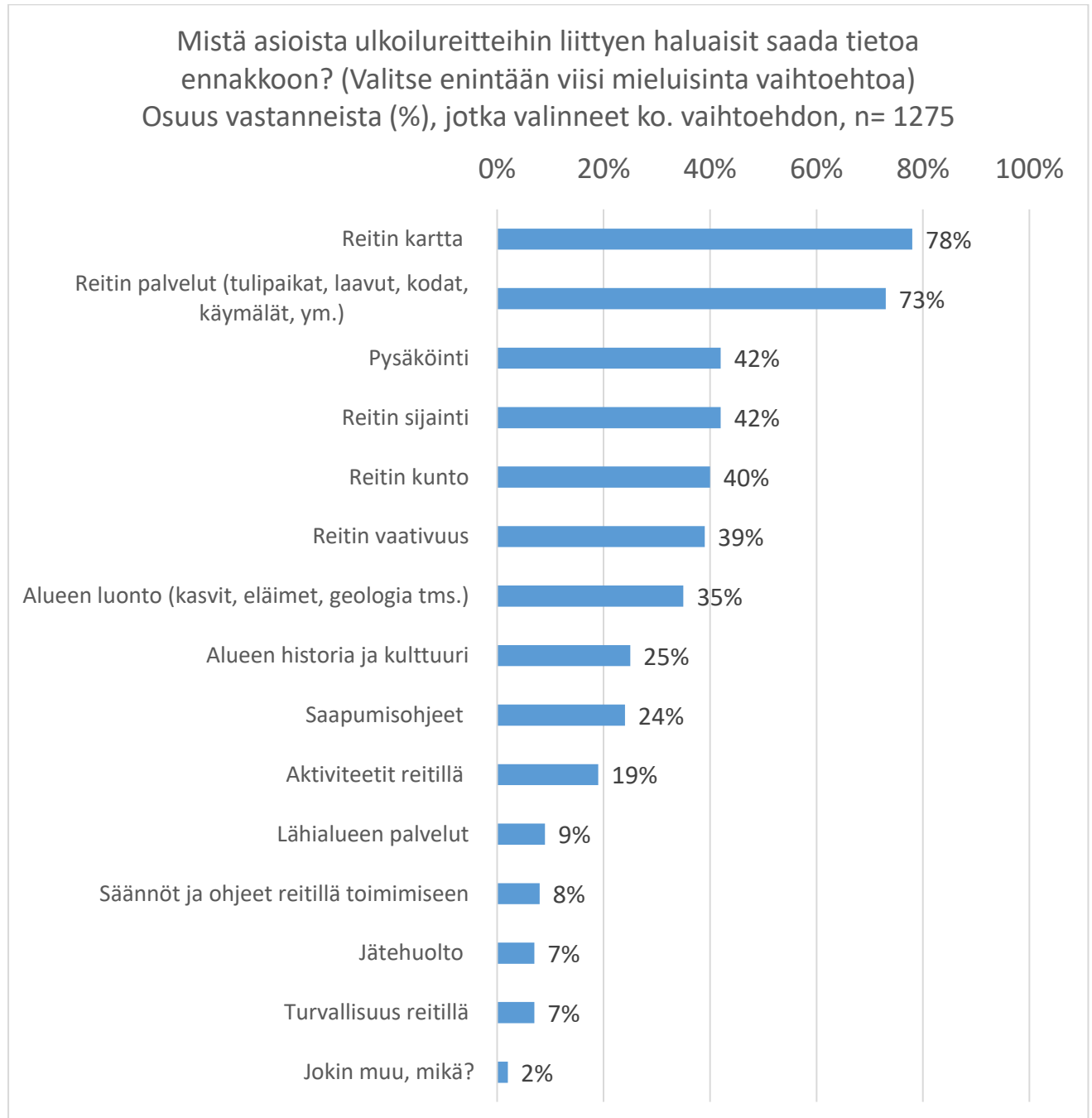

Kaavio 10. Mistä vastaajat etsivät tietoa ulkoilureiteistä (n=1021)

Vastaajilta tiedusteltiin kyselyssä myös erilaisista asioista ja osa-alueista, joista he halusivat saada ennakkoon tietoa. Vastaajat saivat valita enintään viisi mieluisinta ennakkoon nimettyä vaihtoehtoa. Lisäksi vastaajilla oli mahdollista nimetä jonkin muu vaihtoehto. Reitin kartta sekä tiedot reitin palveluista (tulipaikat, laavut, kodat, käymälät yms.) osoittautuivat selkeästi tärkeimmiksi ennakkotiedoiksi, joita ennen luontoon lähtöä kaivataan (kaavio 11). Seuraavaksi eniten kaivattiin tietoa pysäköinnistä, reitin sijainnista, reitin kunnosta ja reitin vaativuudesta.

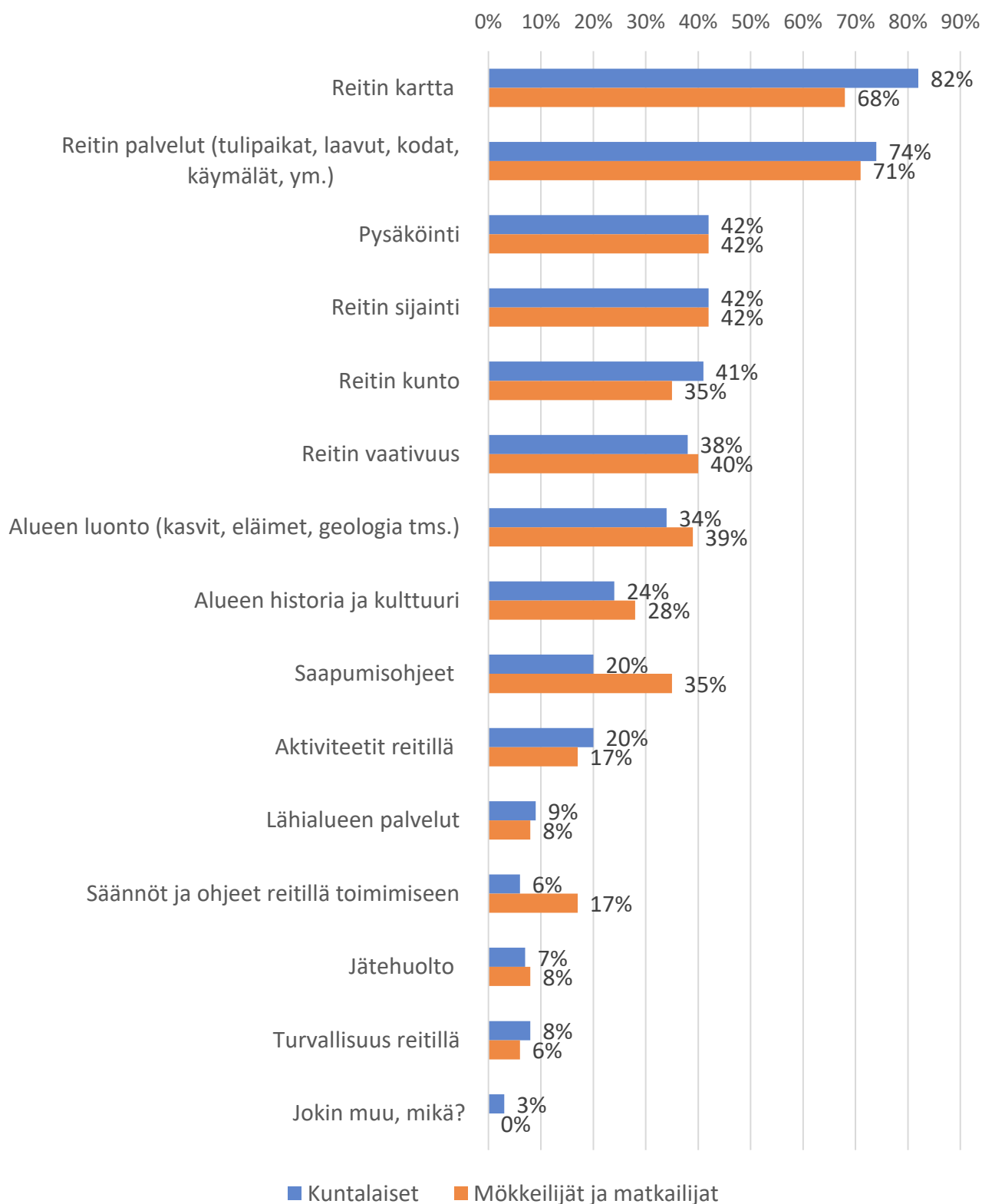
Paikallisten asukkaiden sekä mökkeilijöiden ja matkailijoiden vastauksia verratessa ei löytynyt suuria eroja ennakkotiedon sisältötoiveisiin liittyen, mutta reittikartta vaikuttaa olevan paikallisille hieman mökkeilijöitä ja matkailijoita tärkeämpi ennakkotieto. Sen sijaan matkailijat ja mökkeilijät kaipaavat paikallisia enemmän tietoa saapumisohjeista sekä säännöistä ja ohjeista reiteillä toimimiseen (kaavio 12).

Avoimissa vastauksissa (liite 6) vastaajat kertoivat haluavansa tietoa reitin esteettömyydestä, varustevaatimuksista, nuotiopaikasta ja reitin erikoisuuksista. Yksi vastaaja oli myös vastannut haluavansa sääennusteen.

Kaavio 11. Tietoja, joita vastaajat etsivät ulkoilureiteistä (n=1275)

Mistä asioista ulkoilureitteihin liittyen haluaisit saada tietoa
ennakkoon?(Valitse enintään viisi mieluisinta vaihtoehtoa)
Osuus vastanneista (%), jotka valinneet ko. vaihtoehdon, n= 1275

Kaavio 12. Tietoja, joita kuntalaiset tai mökkeilijät ja matkailijat etsivät ulkoilureiteistä (n=1275)

6. Arvio reittien nykytilasta ja kehittämistarpeista

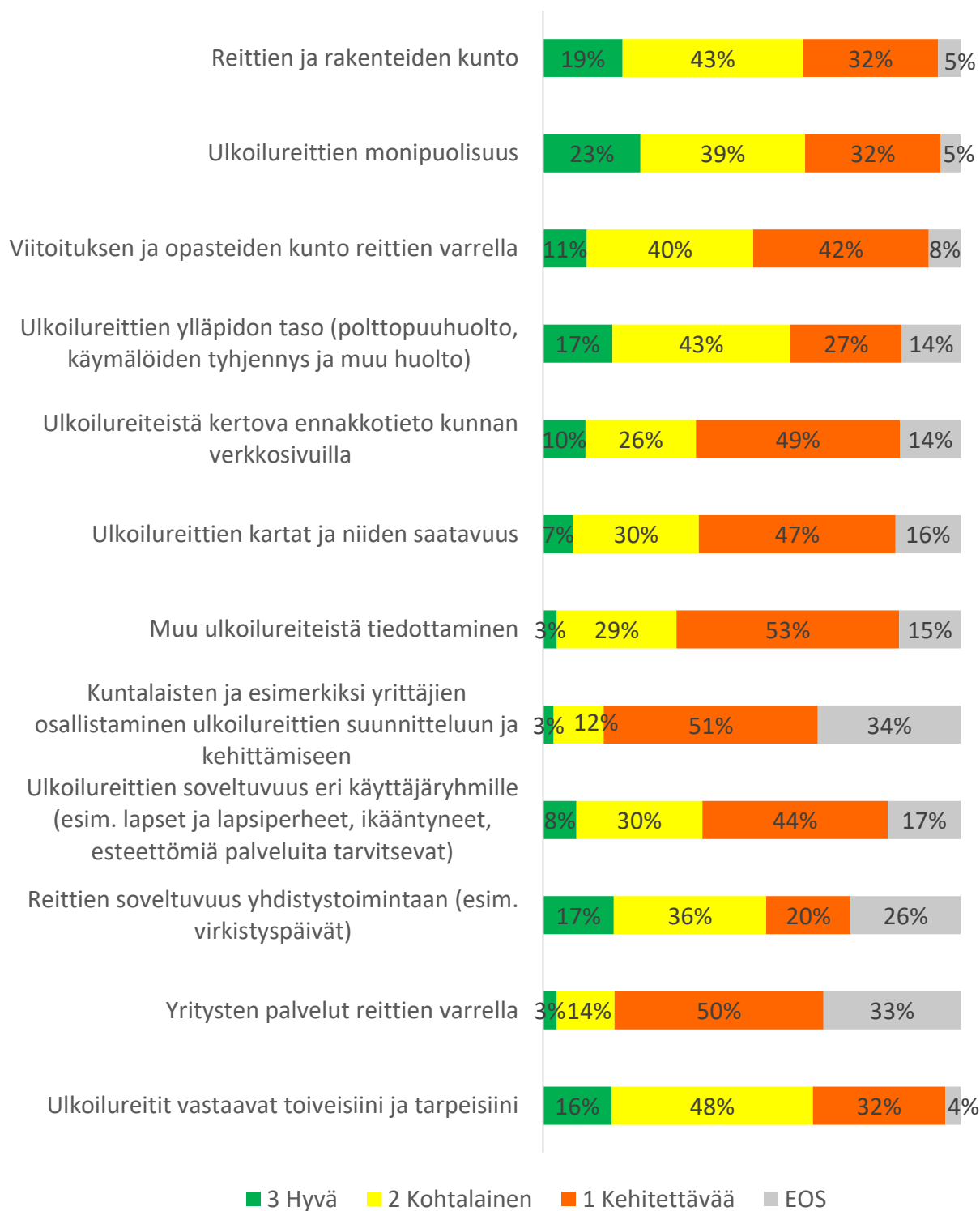
Vastaajia pyydettiin kyselyn loppupuolella arvioimaan eri näkökulmista SydänSuomen ulkoilureittien nykytilaa ja kehittämistarpeita. Ohjeistuksena oli tarkastella eri osa-alueita oman asuinkunnan tai mökkeily- ja matkailukunnan näkökulmasta asteikolla 1–3 (3=hyvä, 2=kohtalainen, 1=kehitettävää). Lisäksi yksi vastausvaihtoehto oli EOS (EOS=en osaa sanoa).

Monet ulkoilureittien ylläpitoon liittyvät osa-alueet tai niihin kytkeytyvät palvelut olivat vastaajien mukaan vähintään kohtalaisessa kunnossa. 62 % vastaajista arvioi, että reittien ja rakenteiden kunto sekä reittien monipuolisuus ovat hyvällä tai kohtalaisella tasolla. 60 % vastasi myös, että ulkoilureittien ylläpito on hyvällä tai kohtalaisella tasolla. Ulkoilureitit vastaavat vastaajien toiveisiin ja tarpeisiin keskimäärin kohtalaisesti (kaavio 13).

Eniten kehittettävää on vastaajien mukaan ulkoilureiteistä tiedottamisessa, ulkoilureittien suunnitteluun osallistamisessa, yritysten palveluissa reittien varrella, ulkoilureiteistä kertovassa ennakkotiedossa sekä kartoissa ja niiden saatavuudessa. Viitoituksessa ja opasteissa arvioidaan olevan reittien rakenteita enemmän kehittettävää (kaavio 13).

Lisäksi vastaajat saivat halutessaan vielä nimetä suosikkireittinsä seutukunnalla. Vastauksissa mainittiin niin erämaisempia kansallispuistojen reittejä kuin lähivirkistyskohteita ja kuntoratojakin. Eniten mainintoja saivat Pyhä-Häkin ja Salamajärven kansallispuiston alueilla tai lähialueella sijaitsevat reitit (kaavio 14).

SydänSuomen ulkoilureittien nykytila ja kehittämistarpeet.
Arvioi asuinkuntasi tai mökkeily- ja matkailukuntasi ulkoilureittien
nykytilaa ja kehittämiskohteita eri teemojen näkökulmasta
(3= hyvä, 2= kohtalainen, 1= kehitettävää, EOS= en osaa) n= 281

Kaavio 13. SydänSuomen ulkoilureittien kehittämistarpeet (n=281)

Kaavio 14. Suosikkireittejä SydänSuomessa.

7. Avoimet vastaukset

Kyselyn loppuun oli jätetty vastaajille avoin kenttä, johon sai vapaasti kirjata ajatuksiaan. 94 vastaajaa kirjasi avoimiin vastauksiin huomioitaan seutukunnan ulkoilureiteistä ja niiden kehittämisestä. Vastaukset jaettiin kymmeneen vastauksissa toistuneeseen teemaan (liite 8): osallistaminen, viitoitus ja opasteet, ennakkotieto, reittien infra, reittien ylläpito ja huolto, aktiviteetit, uudet reitti-ideat, muut reitteihin liittyvät kehittämistoiveet, ympäristö ja vastuullisuus sekä muut kommentit ja palaute.

Osallistamisen kautta toivottiin lisää keskustelua ja kuuntelua järjestöjen, yrittäjien, retkeilijöiden ja reittien ylläpitäjien välillä. Viitoituksessa ja opasteissa toivotaan infotauluja alueen luonnosta ja historiasta reittien varrelle sekä selkeää opastusta reiteille. Puutteelliset opasteet estävät vastaajien luonnossa liikkumista.

Ennakkotietoon liittyen vastauksissa oli runsaasti kehitysehdotuksia ennakkotiedon saatavuuden parantamiseksi, muun muassa mitä tietoa tarvitaan ja missä sen olisi syytä sijaita. Vastauksissa toistui myös toive tiedon löytymiselle yhdestä paikasta koottuna, esimerkiksi kunnan nettisivuilla.

Reittien infrasta toivottiin, että alueelle saataisiin lisää tulentekopaikkoja. Vastauksissa toivottiin myös Kulhavuorelle vievän tien kunnostusta. Reittien ylläpidossa toistuvia teemoja olivat roskaaminen ja sen ehkäisy, sekä toiveet reittien pitkäjänteiseen ylläpitoon. Reittien kunnostamiseen toivottiin rahoitusta. Reittien ylläpito sai myös kiitosta kohteiden kunnostamisesta parinkin vastauksen myötä.

Maastopyöräilyyn liittyvät toiveet nousivat vahvasti esiin ulkoilureittien kehittämiseen liittyvissä vastauksissa. Moni toivoi lisää maastopyöräilyyn soveltuvia reittejä alueella. Myös melontaan liittyvät toiveet reittien kehittämisessä toistuivat vastauksissa.

Osa vastaajista antoi varsin yksityiskohtaisia ja perusteltuja ehdotuksia uusiksi reiteiksi alueella. Näitä olivat mm. Viitasaaren Ruuponsaaren ja Kirkkosaaren sekä Saarijärven Kusiaismäkeen ehdotetut reitit. Muista reitteihin liittyvistä kehittämistoiveista yleisimpiä olivat toiveet saada lisää reittejä lähiluontoon, esimerkiksi kuntien kirkonkyltiin. Vastauksissa toivottiin myös kohtuumittaisia rengasreittejä tulipaikkoineen sekä olemassa olevien reittien (esimerkiksi maakuntaura) parempaa hyödyntämistä.

Avoimissa vastauksissa nousi esiin myös vastaajien huoli ympäristöstä ja ulkoilureittien kehittämisen vastuullisuudesta. Ulkoilureittien kehittäminen ja ylläpito vastuullisesti ja ympäristöä kunnioittaen koettiin tärkeiksi. Roskaton retkeily ja luonnon kunnioittaminen sekä vastuulliset toimintatavat reittien kehittämisessä, ylläpidossa ja sidosryhmien toimintamalleissa nousivat huomioitaviksi asioiksi.

Muissa kommentteissa ja palautteissa vastaajat antoivat kiitoksia tärkeän asian esillä pitämisestä ja huomioita luontoretkeilyn kehittämisestä alueella yleisesti.

8. Pohdintaa tuloksista

Kyselyn vastausmäärä oli erittäin hyvä ottaen huomioon, että kysely toteutettiin ainoastaan sähköisesti. Tämän kyselyn lisäksi osana hanketta toteutettiin erillinen kunnille suunnattu kysely, josta saadaan myös suuntaviivoja ulkoilureittien kehittämisteemoihin sekä toiveisiin ulkoilun edistämiseen liittyen. Kyselyt ja maastossa toteuttavat reitti-arvioinnit (2 reittiä/kunta) muodostavat hankkeessa toteutettavan nykytilatarkastelun kokonaisuuden, joten kehittämissuunnitelmassa tämän kyselyn vastauksia peilataan kuntakyselyn lisäksi myös maastossa toteuttaviin reitti-arviointeihin.

Kyselyyn vastanneiden mieluisimmat aktiviteetit olivat suurilta osin perinteisiä luonnossa liikkumisen tapoja, kuten eväsretkeily, patikointi sekä marjastus ja sienestys. Monissa kunnissa on monipuolistettu luonnossa liikkumisen aktiviteettimahdollisuuksia esimerkiksi rakentamalla frisbeegolf-ratoja ulkoilualueiden yhteyteen. Frisbeegolf nousikin kyselyssä selkeästi suosittumaksi paikallisten asukkaiden keskuudessa verrattuna mökkeilijöihin ja matkailijoihin. Sen sijaan verrattuna paikallisiin asukkaisiin mökkeilijöille ja matkailijoille mieluisampia aktiviteetteja olivat esimerkiksi alueen kulttuuriin ja historiaan tutustuminen sekä valokuvaus. Vapaamuotoisissa vastauksissa korostui erityisesti toive maastopyöräilymahdollisuuksien lisäämisestä seutukunnalla. Monipuoliset aktiviteettimahdollisuudet ja uudenlaiset luonnossa liikkumisen muodot kannattaa huomioida jatkossakin seutukunnan ulkoilureittejä ja -kohteita kehitettäessä.

Ei riitä, että pelkästään ulkoilureittien infra (esim. reitti ja rakenteet) on kunnossa. Kyselystä käy ilmi, että infran lisäksi tärkeää on ajantasainen ja selkeä viitoitus ja opasteet reittien varrella, jotta luonnossa liikkuminen on helppoa ja turvallista. Viitoituksessa ja opastuksessa arvioitiin kyselyn mukaan olevan infraa enemmän kehitettävää. Vapaamuotoisissa vastauksissa käyttäjät kertoivat puutteellisten viittojen ja opasteiden jopa estävän luontoon lähdön.

Selkeä kyselystä esiin nouseva kehittämiskohde oli ulkoilureiteistä saatavan ennakkotiedon kehittäminen. Kävijät toivoivat erityisesti ennakkotiedon helpompaa löydettävyyttä. Erityisen tärkeiksi ennakkotiedoiksi nousivat kyselyssä reitin kartta, reitin palvelut, pysäköinti, reitin sijainti sekä tiedot reitin kunnosta ja vaativuudesta. Monesti saatetaan olettaa, että paikalliset asukkaat tuntevat oman alueensa ulkoilureitit hyvin. Kyselyn vastaukset osoittavat ennakkotiedon olevan kuitenkin lähes yhtä tärkeää niin paikallisille kuin matkailijoille ja mökkeilijöillekin. Suurin osa kysymykseen vastanneista paikallisista asukkaista (72%) sekä mökkeilijöistä ja matkailijoista (84 %) arvioi ulkoilureiteistä saatavan ennakkotiedon olevan erittäin tärkeää tai tärkeää. Reitistä saatava kartta oli jopa tärkeämpää paikallisille kuin matkailijoille ja mökkeilijöille. Ennakkotiedon löydettävyys ja laatu voivat vaikuttaa merkittävästi ulkoilureittien käytintäriin mutta myös asiakasturvallisuuteen.

Vapaamuotoisissa vastauksissa nousi esiin myös kyselyn vastaajien huoli ympäristöstä ja ulkoilureittien kehittämisen vastuullisuudesta. Roskattomasta retkeilystä viestiminen ulkoilureiteillä voisi olla yksi ulkoilureittien viestinnän teema tulevaisuudessa. Vapaamuotoisissa vastauksissa vastuullisuutta toivottiin myös reittien ylläpidossa. Esimerkiksi uusien infrahankkeissa rakennettujen reittien ylläpidosta tulisi huolehtia hankkeiden päättymisen jälkeenkin. Infran kehittämisessä kannattaakin jo suunnitteluvaiheessa huomioida myös ylläpidon kustannukset.

Seutukunnalla on monipuoliset mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen, rentoutumiseen ja rauhoittumiseen. Kävijät toivat kyselyssä runsaasti esiin omia suosikkireittejään seutukunnalla. Käyttäjät kehuvat erityisesti pohjoisen Keski-Suomen luonnon hiljaisuutta ja rauhallisuutta.

Liitteet

Liite 1. Avoimet vastaukset: Mieluisimmat aktiviteetit ulkoilureiteillä

- Ingress ja muut AR-pelit
- Moottorikelkkailu
- Maiseman katselu, se rauhoittaa.
- AR-pelaus
- Koiran kanssa ulkoilu
- veneily
- koirahiihto
- esteetön invapolku
- Pyöräsuunnistus
- Pokemongou
- Esteetön liikkuminen
- Lasten kanssa nuotiolla
- Ulkoilu ja ajan viettäminen lasten kanssa

Liite 2. Avoimet vastaukset: Vastaajien motiivit ulkoilureiteillä liikkumiseen

- Rauhallisuus
- Rauha. Toivottavasti ei koko seutukunnan luonto muutu tuulivoimala teollisuuden pilaa-
- Erilaiset luontopolutaulut ja laavut jne. Alueen historiaan tutustuminen.
- Hiljaisuus
- Vesistöjen rannoilla myös mukava liikkua. Lintuja ja muitakin eläimiä mielellään näkisi ja kuu-
- lisi.
- kilpailu, esim. suunnistus
- Henkinen hyvin vointi, mielenrauha
- Oma rauha
- Vapaa luonto
- Ruuhkattomuus
- Kelkkailu
- Hyvät mahdollisuudet saada hiki niskaan
- Vaihtelevuus
- Hyvät merkatut ja huolletut polut, joille uskaltaa ottaa lapsetkin mukaan.
- Hyvät reitit
- Ajan kuluminen.
- Hyvät taukopaikat, helppo maasto, ei jyrkkiä nousuja.
- Tulistelu
- Reittien selkeys
- oma aika
- Esteettömyys ja mahdollisuus istua
- Selvät polut tai tiet. Olen herkkä eksymään uusilla reiteillä.
- Siisteys
- Ladut
- Roskaamaton luonto
- siisteys ja rauha
- Jokamiehenoikeus...
- Nuotiomahdollisuus
- Elämysten kokeminen
- puhdas luonto
- Asutushistoria, vanhat reitit, historialliset tapahtumat ja tarinat
- Vapaa-ajan vietto
- Eläimet
- Rauha ja hiljaisuus
- raitis ilma
- Rauhoittuminen
- Hiljaisuus ja ruuhkattomuus
- hiljaisuus ja luonnonäänet
- Kunnon ylläpito
- kalat,sienet,marjat
- Olen kiinnostunut luonnosta ylipäänsä..mutta minä haluan opettaa jälkikasvullekkin luonnon ainutkertaisen vaikutuksennyerveuteemme...
- Vaihtelevat maisemat
- Viihtyvyyys

- Helppo liikkuminen ja taukopaikat.
- Omat reitit
- Hyvät, turvalliset kulkureitit
- Siisti ympäristö
- Koiran lenkitys
- Esteettömyys
- Luonnon antimet esim marjat
- Raitis ulkoilma
- Koira saa liikuntaa
- Maastopyöräily
- Koskematon luonto
- Puhtaus
- Marjastus
- Leiri ja nuotiopaikat
- Helppous, ympyrälenkit ja lapsiystävällisyys

Liite 3. Avoimet vastaukset: Ulkoilureiteille saapuminen

- Selkeät reittiopasteet
- Vettä saatavilla, vesi pisteet merkitty
- Tarvitaan myös lähiluontokohteita, jonne on kaikkien halukkaiden helppo päästä.
- Roskapiste
- Tieto paikan kunnossapidosta
- Aikataulu
- Reitti yhdistää palvelut ja puisto alueet
- Tieto kootusti yhdessä paikassa.
- Se, että reitti on olemassa.
- Hyvässä kunnossa oleva soratie tai asfalttitie.
- Hyvin merkattu
- Selkeät ohjeet. Myös matkan mitasta.
- Onko reitti miten vaikeakulkuinen
- Siisteys, ei roskia
- Että olisi reittejä
- Kartta saatavissa
- Hyvä tie
- Reitillä myös opasteita ym.infoa
- Olen aloittelija vaelluksessa.niin kartat ovat tärkeitä..j
- Teiden kunto
- Teiden kunto
- Hyvät opasteet ja riittävät pysäköintialueet autolle
- Että reitti on kunnossa eikä hukkunut esim. hakkuuaukkojen alle
- Ei tarvitse autoa saapumiseen
- Esteettömyys
- Lyhyt reitti jalkavaivaiselle
- Hyvin merkityt maastopyöräily reitit
- Hyvät opasteet reitin varrella
- Alueen kartta saatavilla/tulostettavissa
- Helppous
- Selkeät opasteet reitin varrella
- Hyväkuntoiset pitkospuut
- Tasotiedot, profiili, lapsille soveltuvuus, nuotiopaikka

Liite 4. Avoimet vastaukset: Ulkoilureittien palvelut

- Ei ole häiritseviä ihmisen tekemiä rskenteita edim. tuulivoimaloita
- Vuokrattavia kanootteja, retkiluistimia
- Opasteet vedenotto paikosta/kunnosta
- Vaihtelevuus.
- Maastopyörä vuokraus
- Sateelta ja tuulelta suojaiset taukopaikat tiheästi.
- Reitillä pystyy kulkemaan tavallisilla kengillä
- Selkeys. Pyöräillessä toivoisin enemmän jalkakäytäviä.
- Eri pituisia reittejä valittavana
- reitit jonne pääsee myös lastenrattailla ja on turvallinen ympäristö pikku taaperolle.
- Luonnon kauneus ja monimuotoisuus
- Maatipyöräreitit
- Telttailulle soveltuvat paikat
- Palvelut on suunniteltu niin, että ne ovat toimivia ja säästävät luontoa.
- Tarvitsen monentason vaellusreittejä...olen hyväkuntoinen niin minua kiinnostaa monipuolisuus reiteillä...mutta haluan että esim.pyörätuolilla liikkuvatkin kaipaavat luontoon sekä ksenikäset lpsset....ketään ei saisi unohtaa
- Opasteet ja etäisyydet selvästi esillä
- Hiljaisuus
- Että reitti on kunnossa eikä hukkunut esim. hakkuuaukkojen alle
- Hiljaisuus
- Yleisöopastus
- Luonto opasteet
- Ulkoilureitti on polkua eikä tietä
- Verkkomateriaali, kartat, esitteet verkossa. Miksei virtuaaliopaskin

Liite 5. Avoimet vastaukset: Paikat tai keinot, joilla vastaajat etsivät tietoa ulkoilureiteistä

- kätkökuvaus ja lokit kätköillessä
- luontoon.fi
- Maastokartasta (puhelinsovellus)
- Luontoon.fi
- Kirjoista
- Puskaradio toimii...
- Lisätietoa alueista: Vanhat kartat, paikallishistoria, ymparisto.fi
- Paikkakuntalaisilta
- luontoon.fi ja retkikartta.fi
- Toisten suositukset
- Retkikartta.fi
- netin karttapalvelut
- Mobiiliversio
- Lipas.fi

Liite 6. Avoimet vastaukset: Tietoa, jota vastaajat haluaisivat saada ulkoilureiteistä

- reitin erikoisuudet, joissa kannattaa pysähtyä.
- nuotiopaikka
- Sääennuste
- Joku voisi kaivata tietoa sopivista varusteista, millaiset jalkineet yms...l
- esteettömyys
- Esteettömyys

Liite 7. Vastaajien suosikki ulkoilureitit SydänSuomessa

Mikä on suosikkireittisi SydänSuomen ulkoilureiteillä?	Mainintojen määrä
Pyhä-Häkin kansallispuisto	60
Salamajärven kansallispuisto	42
Julmat lammit	16
Koljatti	16
Kulha	14
Savivuori	12
Kivimäen kierros	6
Karoliinan portaat	6
Heinäjoen luontopolku	5
Maakuntaura	5
Piispala	4
Harjuntakanen	4
Heinäsvanto	3
Mannilan männikkö	3
Kouheron ulkoilureitti	3
Harsunkangas	3
Kusiaismäki	3
Ahvenlampi	2
Kilpisuo	2
Karstulan kuntorata	2
Isoahon lenkkipolku	2
Haikankärki	2
Halkovuoren luonnonsuojelualue	1
Viitasaari	1
Runebergin polku	1
Arpainen	1
Syväojarotko	1
Kyyjärvi	1
Isohiekka	1
Saarensalmi	1
Louhuranta	1
Suurijärvi	1
Peuranlinna	1
Heramäen ulkoilureitit	1
Kivijärven ladut	1
Mahlu	1
Pihtiputaan rantaraitti	1
Kivijärven reitit	1
Kannonkosken retkeilypaikat	1
Peltokankaan kuntorata	1
Kirkkosaari	1
Viitasaaren keskusta	1
Karstula-Kouhero	1
Summassaaren polut	1
Melontareitti Kyyjärvi-Saarijärvi	1
Kärnä-Kymönkoski melontareitti	1
Rapeikko	1
Yhteensä	240

Liite 8. Vapaa sana.

Vapaamuotoiset vastaukset on jaettu eri teemojen alle. (Raportista on poistettu yksittäisten vastaajien henkilötiedot, jos ne on mainittu vastauksessa.)

Osallistaminen

- Pyytäkää eri järjestöjä mukaan ainakin keskustelemaan reiteistä, samoin kuin yrittäjiä, heitäkin alueelta löytyy varsin runsaasti. Kiitos
- Paljon tehtävää reitistöjen suhteen. Kuunnelkaa ihmisiä jotka ovat kokeneita retkeilijöitä! Ja myös niitä jotka osaavat hoitaa reitistöt /rakenteet kuntoon luontoa kunnioittaen! Käytäntö luonnossa on eri asia kuin tuolilla netin takana istuminen.

Viitoitus ja opasteet

- Itse toivoisin reittien varsille enemmän infotauluja esim alueen historiasta ja luontoon liittyviä infoja esim eri eläimet, kasvit maasto. Niitä on esim Savivuorella ja Koljatissa jonkin verran mutta esim savivuoren taulut ovat todella huonokuntoisia ja niitä on aika harvakseltaan.
- Perkausvuoren näköalatornille ei ole mitään opasteita eikä sitä omin päinkään jaksakaan lähteä etsimään jostain polun päästä.
- Maakuntauran kehittäminen. Opasteet, polkujen merkintä selkeäksi jotta uskaltaa lähteä vaeltamaan.
- Maakuntauran laitettava opasteet kuntoon!! Erityisesti teitä pitkin tapahtuvilla siirtymillä risteyksissä on riski lähteä väärään suuntaan tai mennä tieltä poistumiskohdan ohi.
- Muutkin reitit kiinnostaisivat, mutta niiden kunto ja varsinkin opastus ovat olemattomat.

Ennakkotieto ulkoilureiteistä

- Todella vaikea on ollut löytää tietoa tai karttoja Pihtiputaan kohteista. Selkeä kehityksen paikka
- Miten voi olla mahdollista että Saarijärvellä ei ole kuin 2 tulentekopaikkaa linnankylällä ja kolkanlahdessa jotka mainittu kaupungin sivuilla sekä haikankärjessä ei mitään eikä puista tietokaan entisenä saarijärveläisenä kummastuttaa kovasti kun luonto on mitä mahtavin!
- Olen aina ollut tyytyväinen kävelyreitteihin kun olen niissä käynyt. Olen itse kaivannut enemmän tietoa reittien pituuksista ja siitä missä kohtaa on levähdyspaikkoja, laavuja, grillausmahdollisuus yms. Tärkeä tieto jos lähtee lasten kanssa liikenteeseen. Mielestäni kuntien nettisivuilla voisi olla tarkemmat tiedot reiteistä karttoineen, kartan tulostusmahdollisuus olisi hyvä ja kuvat levähdyspaikoista.
- Viitasaarella on upea luonto ja paljon retkeilyä ja luontoliikunnasta kiinnostuneita ihmisiä. Toivoisin että metsän virkistysarvo nähtäisiin tärkeänä ja retkipaikoista tiedotettaisiin hyvin.
- Reiteistä voisi aivan hyvin tuottaa joko dokumentin tai jotain muuta televisiossa esitettäväksi ja sähköisestä mediasta jatkuvasti löydettäväksi
- Tietoa paikoista kovasti kaipaisin
Mistä retkipaikkoja olisi, ja
Mistä tietoa niistä saatavilla olisi

- Olisi hyvä olla jokin keskitetty paikka, josta saisi opastusta sekä infoa reiteistä ja kohteista sekä palveluista, joita esim. alueen yritykset tarjoavat
- Karstulan ulkoilureitillä ja Maakuntauralla on hyvät taukopaikat. Käyttö vaan taitaa olla varsin kesäisin vähäistä. Reittimerkintöjä enemmän reiteille ja reittien kunnolliset selostukset nettiin eri sivustoille (esim luontoon.fi, kuntien sivuille ym). Myöskin mainostamista lisätävä niin ihmiset löytää reitit.
- Toivon että karttoja olisi paremmin saatavilla ja yleisesti parempaa infoa ihmisille..luontooppaita lisää..lunnosta saatu terveys kuittaa kunnalle pitkässäjuoksussa ..joka kuntaan muutama luonto-opas..ei olisi pahitteeksi....
- Meillä on upeita reittejä, mutta saapumisohjeita ei. Kunnan sivuille voisi koota linkit ko. Reittien sivustoille jossa tieto olisi keskitetysti. Saapuminen, kartta, ja muu info. Nyt tieto sirpaleina.
- Olisi kiva jos nämä Sydän-Suomen reitit olisi jossain yhdessä paikassa helposti löydettävissä, netissä tai paperivihkosessa. Ehkä vielä lajiteltuna esteettömiin lyhyisiin reitteihin, lyhyisiin (alle 5km?) reitteihin ja sitten pidempiin, niin olisi helppo selailla että jos mielessä on päiväretki lasten kanssa tai yhden yön retki tai pidempi vaellus niin näkisi lähiseudun vaihtoehdot helposti samassa listassa :)
- Pidempien reittein kartat tulostettavaan pdf-muotoon kunnan nettisivuille.
- Laajempi tiedotus reiteistä ja niiden palveluista. Esim Karatulan retkipaikat hyvin varjeltuja salaiauuksia. H
- Infoa, mainontaa ja reipasta mieltä 😊

Reittien infra

- Reittejä ei saa rakentaa liikaa. Tarkoitin tällä viime kesänä kuulemiani suunnitelmia Harjuntakaseen. Liiallinen rakentaminen pilaa luonnon.
- Koljatilla tungosta. Toinen tulenteko paikka ja ruokailu paikka olisi siellä tarpeen
- Ei jätekeräystä luontoon, ihminen vie pois minkä tuo. Viitasaarella tehty jo parannuksia reitteihin ja laavu paikoille. Hyvä suunta!
- Enemmän grillikotia ja laavuja minne pääsee pikku lapsen kanssa. Jossain järven rannalla olisi kiva niin voisi uida samalla reissulla.
- Tie kulhovuorelle oli äärimmäisen huonossa kunnossa
- Mielestäni etenkin Kulhavuoren alueelle pääsyyn tulisi panostaa. Tiet konttimäellä ovat hirveässä kunnossa. Julmilla-lammilla rakenteet ovat lahoja, lautta tulisi uusia.
- Julmien lampien polut pilattu viime vuosina. Joku ajaa sinne mönkijällä Temppulantien kautta. Yhdelle lammelle viety laituria joka on ties missä, ihmiset siirtelevät sitä joka kesä. Paljon sotkemista ja reuhamista siellä. Surullista kun tämä lampi pilattu viemällä sinne laituria ja nuotiokatos ym. Ihmiset myös vierittää rantakiviä veteen ja jopa yksi pengeri jossa asui neidonkorentoja on saatu rikottua. Barbaareja! On osattu uida siellä ilman laituria yli 50 vuotta!! Kuka sukeltaisi pois veteen heitetyt köydenpätkät parrut pullot jne? Käykää katso-massa paikkoja kiitos! Olen kerännyt sieltä kainenlaista rojua.

Reittien ylläpito ja huolto

- Reitin maastopohjaa pitäisi ehdottomasti tasoittaa... Ja suurin toive Kunnan latukone, se traktorin perässä oleva ei ole oikein hyvä varsinkaan alkutalvesta, varsinkin jos maastopohja on huonosti kantavaa...
- hiekkatiet surkeassa kunnossa varsinkin näin kelirikkoaikana..esim Salamajärvi ja varsinkin Kannonkosken Iso-hiekkään on autolla kuin autolla haasteellista ajaa kesälläkin
- Maastopyörälle polun kunnostusta Kotajärveltä-Piispalaan.
- Viitasaaren kohteissa tehty hyvää työtä viime aikoina ja edelleen tekeillä. Yleensä on omat puut mukana, mutta suotavaa olisi toimiva puuhuolto, koska kaikilla ei ole mahdollisuutta kuljettaa mukana omia puita.
Roskaaminen ihmetyttää jatkuvasti.
- yleinen roskan keräys päivä pitäisi toteuttaa kuntalaisten kesken koska retkeilyreitit ulkoilureitit on jokaisen yhteisessä käytössä niistä pitäisi myös pitää hyvää huolta ettei heitettäs roskaa luontoon!
- Luontopolkuja tulisi säilyttää ja yllä pitää kunnan ja huollon suhteen. Polkujen ympäristön metsiä ei tulisi hakata, eikä muuttaa niiden luonnollista maisemaa. Luonnon eläimistöä tulisi suojella.
- Reittien kunnostukseen rahoitusta
- Näitä reittejä aina tehdään, mutta jäävät sitten oman onnensa nojaan. Pusikoituvat, ränsistyvät ja niitä ei enää löydä maastosta. Harmittaa että niihin ensin uhrataan rahaa ja voimavaroja. Pitkille reiteille ei pienessä kunnassa ole paljon käyttäjiä. Vain jotkut hyväkuntoiset yrittävät löytää ne maastosta.
- Kiitos, että osaa paikoista on jo kunnostettu. Esim. Heinä-Suvannolla oli kiva yllätys, että siellä olikin toimiva tulipaikka ja lintutorni. Paniaisniemessä on hieno laavu, puut oli vähän vähissä.

Aktiviteetit

- Kun reittejä kehitetään toivon, että maastopyöräily pidetään mielessä.
- Melontareittien kehittämiseksi meillä olisi tilausta.
- Toivoisin pitempiä, merkittyjä patikointireittejä. Ja mahdollisuutta vuokrata kajakki melontaan Keiteleellä. Talvisin retkiluistelureittejä ja erämaalatuja Viitasaaren alueelle.
- Maastopyöräilyyn soveltuvia reittejä lisää. Esim. Yhdysreitti Kivijärveltä Salamajärven kansallispuiston alueelle. Salamajärven reittejä muutettaisiin enemmän maastopyöräilyyn sopiviksi.
- Maastopyöräilyn nouseva harrastaja kunta tarvitsisi lisää harrastamiseen soveltuvia reittejä
- Polkupyörä reitit metsään ja poluille olisi hyvät. Voisi pyöräillä, kävellä, juosta. Eri pituisia. Vaihtelevissa maastoissa.
- Eniten toivoisin ulkosalipaikkoja.. Esimerkiksi Karstulassa niitä ei ole lainkaan :/
- Saarijärveltä puuttuu helppo /helpohko luisteluhiihtoon soveltuva pitempi latureitti
- Pihtiputaan ja kösittääkseni koko sydänsuomen alueella olisi mahdollista tehdä upeat maastopyöräilyreitit jotka palvelisivat myös patikointia. Tällä hetkellä esim pihtiputaalla reititys on olematonta. Oukussa vastaava reittiprojekti käynnissä, sieltä kannattaa ottaa myös kokemukset talteen. Minä voin linkittää Oulussa oikeisiin ihmisiin jos kiinnostaa. Osallistun mielelläni myös muin tavoin projektiin.

- Melontaan kaipaisi merkittyjä mairinnousupaikkoja.
- Maastopyöräilyreittejä olisi kiva saada Kivijärvelle ja ympärys kuntiin. Keski- Suomen maakuntauran uudelleen käyttöönotto ja parannus. Kivijärven metsät tarjoavat paljon mahdollisuuksia hyviin maastopyörä polkuihin

Uudet reitti-ideat

- Mielestäni viitasaarella saisi todella hienon ja luonnonläheisen ulkoilu/retkeilymaaston ennen suosittuihin ruuponsaaren hiihtomaastoihin/metsiin. Olen siellä jonkin kerran vierailut lähivuosina ja todennut osan reiteistä olevan vielä hyvässäkin kunnossa. Sinne saisi hienoja reittejä pienellä kunnostuksella kohtuullisen matkan päässä niin viitasaarelta, kuin myös lähikunnista. Myös vanha maakuntaura kulkee juuri ruuponsaaren kautta, joten olisi myös kulttuurillisesti hienoa kun tämä ura olisi kuljettavissa. (Nyt aika vesoittunut). Valtavia muutoksia/töitä tämä ei vaatisi verrattuna esim. Uusien retkeilyreittien tekoon. Ruuponsaaren reittien kartoituksella, pienillä raivaustöillä ja kunnostuksilla sekä mahdollisesti tulipaikan teolla tämä Viitasaaren vanha ylpeydenaihe saataisiin taas kuntalaisten ja kesä-asukkaiden käyttöön.
- Kehitysehdotuksia: Viitasaarella esim Jurvansalon saaren pohjoisosissa hyviä ulkoilumaastoja sekä Vanhassa Kirkkosaarella, jossa jo myös nykyistä huonokuntoista polkuverkostoa.
- Veneilyjoiden huomiointi, keitelejärven pohjoisosaan tarvittaisiin laiturilla varustettu retkikohde laavuineen. Nyt liikenne jää Viukarin saaren etelä/itäpuolelle retkikohteiden puuttessa.
Hyvä kohde lisäisi Viitasaaren kauttakulkea ja toisi euroja alueen yrittäjille.
Kesäisin suosittuja ovat erityisesti saunalliset kohteet.
- Saarijärven Kusiaismäen alueesta kokonaisuutena (alue laskettelukeskukselta Tarvaalaan asti) saisi erittäin hienon ulkoilualuekokonaisuuden. Alueella on virallisten reittien lisäksi paljon pieniä idyllisiä polkuja (jotka tulisi säilyttääkin polkuina), hieno luonnonsujelualue, Juholassa tarjolla kulttuuria ja vanha kirkkotiekin alueella kulkee. Näköala maston juurelta huikea. Tarvaalan POKEN laavun lisäksi aluelle tarvittaisiin mahdollisesti toinenkin tulentekopaikka sekä opasteet ja kartat polkuverkostosta. Ratsastusreititkin kysytyjä. Aue palvelisi Summassaarta, POKEN opiskelijoita sekä kuntalaisia ja matkailijoita. Tälle alueelle toivoisin ulkoilureittihanketta jonka yhteydessä luvat maanomistajen kanssa myös kuntoon.
- Saarensalmen kyläseura on aktiivinen porukka pitämään huolta sataman alueesta, siinä näkyy pysähtyvän moni pyöräilijä taukoa pitämään. Saarensalmen loma-asuntoalue on hieno paikka jossa on lyhyt ja epämääräinen luontopolku, laavu rannassa. Loma-asuntoja ei näytä lisää tulevan, siihen voisi jotain muuta keksiä. Näköalat on hienot..
- Toivon että Viitasaarella kehitetään rantareittejä kävelyyn ja kevyeen pyöräilyyn. Kaupunki on veden ympärillä mutta ulkoillessa tuskin näkee järveä muulloin kuin Kääntösiltaa ja Miekkasalmen siltaa ylitettäessä. Aluksi Kirkkosaarella pitäisi rantapolku jatkaa koko niemen ympäri.

Muita reitteihin liittyviä kehittämistoiveita

- Olisi kiva, jos esim. kuntien rajoilla olisi yhteisiä luontopolkuja ja vaikka pidempiä vaellusreittejä. Yksi hyvä vaellusreitti olisi koskien ranannoilla. Keski-Suomessa on kaunis luonto, mutta monessa kohden risukko pilaa hyvän näkymän.
- Kohtuu mittaisia ympyrälenkkejä metsässä lasten kanssa kaipaillaan.
- Reittejä ja polkuja kaipaisin lisää.
- Toivon Viitasaarelle pidempiä luontoreittejä maastossa, jossa olisi tulenteko mahdollisuus. Kiitos kyselystä ☺
- SydänSuomi vieras termi. Kaipaam yksittäisiä puolipäiväretkikohteita erityisesti Viitasaaren alueelle jonkin kiinnostavan kohteen tai teeman ympärille. Kummallinen lähde, iso kalliolohkare, saukon mäenlaskurinteet - mitä vaan. Puolipäiväretken lisäksi fasilitteetit tai ruokailumahdollisuus plussaa!
- Melontareittejä karttoineen kehiin enemmän
- karstulassa ja kyyjärvellä saisi olla useampi reitti.
- Maakuntaura uudelleen toimintaan, loistava reitistö ja vetovoimatekijä.
- Kivijärven kirkonkylälläkin saisi olla raivattuja polkuja lenkkeilyä varten.
- Lähialueella ei ole mitään pidempiä reittejä.
On vain Karoliinan portaiden polku ja lyhyt valoton hiihtolenkki, joka ei oikein retkeilyreitti. (Eikä hiihtolenkkikään tänä talvena, kun ei ollut lunta)
Tarvittaisiinkin pidempi "polku", jossa voisi esim. pyöräillä ja laavu sekä kota sen varrelle.
- Toivottavasti saataisiin lisää kohtuu pitkiä (15-20 km) ympyräreittejä
- Reittejä tarvitaan muuallekin kuin kansallispuistoihin. Myös näissä lähireiteillä tulisi olla nuotiopaikkoja, roskikset yms. Talvella pitäisi olla esimerkiksi moottorikelkalla metsään ajettuja reittejä, joissa voi ulkoiluttaa koiraa. Reittien ei tarvitse olla monen kymmenen kilometrin mittaisia. Vaikka lyhyempiä reittejä mutta enemmän. Tavallinen metsä itsesäsän on virkistävää. Hiihtolatuksen pohjat pitäisi tehdä niin hyvin, että niillä voi kesällä kävellä ja ajaa maastopyörällä. Tämä olisi helpoin tapa lisätä reittejä asutuksen tuntumaan.
- Kaikki alueiden reitit tulisi saattaa kulkemaan niin että opasteineen tulipaikkoineen , hyödynnetään jo valmiina olevia tulipaikkoja ja valmiita polkupohjia sekä komeita maisemia . Vaikka tällöin reitit hieman poikkeaisivat vanhoista suomen-selän reiteistä .
Lisäksi reitit tulisi olla talvella kuljettavissa kelkoilla ja lumikengillä. Kesällä jalkaisin ja maastopyörillä .
- Rengasreittejä, eli lähtö ja paluu samaan kohtaan voisi kehitellä enemmän. Laavujen polttopuuhoito on tärkeää.
- Jalkakäytäviä enemmän että olisi turvallista pyöräillä. Esim. 20kilometrin matkaa ei pysty pihtiputaalla polkemaan jalkakäytävillä niin että et höylää niitä monta kertaa edes takaisin... hiihtoreitit pitäisi olla selkeämpiä. Esim kuinka paljon on matkaa. Kunnan latukartat myös nettiin. Paljonko on minkäkin matka. Enemmän myös nettiin kuvia ulkoilu mahdollisuuksista. Kunnan sivut ovat tämän asian tiimoilta erittäin köyhät!
- Kunnostakaa latupohja :-)
Parempaa infoa reiteistä
- Tiestö paremmaksi ja hiljaisista alueista pidettävä huoli (mm suunnitelmat tuulimyllyistä lähelle ulkoilureittejä suuri riski)
- Verkkomateriaalia, web sovellus, kyläkerrokset, kotiseutuyhdistyksen yhteistyö, talkootyö!

Ympäristö ja vastuullisuus

- Yksityismailla oleville retkeilyreiteille olisi saatava toimintamalli, jolla estettäisiin reittien turmeleminen avohakkuilla. Vaihtoehtoja voisi olla vapaaehtoinen suojelu (esim. 10 metrin levyinen kaista polun molemmin puolin) tai jatkuvan kasvatuksen vyöhyke (esim. 20 metriä polun molemmin puolin, vain yläharvennus hoitotoimenpiteenä) tai minimissään polun merkintä metsätaloussuunnitelmaan niin, ettei sille kasata karsintajätettä eikä sitä mätästetä.
- Älkää pilatko Lakomäen erämaata teollisuus alueella (tuulivoima puisto). Ainoa kunnan erämää näillä alueilla.
- Ks.edellinen vastaus.
Kannatan luonnon ehdoilla tapahtuvaa retkeilyä.
Puuhamaat erikseen niitä tarvitseville. On hienoa, että polkuja pidetään kunnossa. Mutta liika "kehittäminen" ei aina ole hyväksi.
Kun löytyisi ratkaisu siihen, miten saataisiin ihmiset käyttäytymään luonnossa asianmukaisesti. Roskattoman retkeilyn edistäminen tärkeää. Luonnon kunnioittaminen arvoonsa.
Joka tapauksessa annan kiitosta kaikille, jotka yrittävät hoitaa yhteiseksi hyväksi näitä asioita. 🌿
- Jos opastettuja retkeilyreitistöjä rakennetaan, ilahtuisin suuresti siitä, että ne olisivat vastuullisesti rakennettuja ja huolto toimisi myös rakentamisen jälkeen. Esimerkkinä hyvä on Kintulammin retkeilyreitistö Tampereella, jossa laavut ja muut rakenteet ovat paikkaan suunniteltuja ja ekologisesti toteutettuja. Rakenteita myös huolletaan, aluetta pidetään kunnossa ja siisteydestä huolehditaan. Mä toivoisin, että kaikki tulevat retkeilyreitistöt olisivat Metsähallituksen alueiden tapaan roskatonta retkeilyä tukevia ja alueiden kotisivuilla ja infotauluissa yms. muistutettaisiin käyttäjiä siitä, ettei alueella ole jätehuoltoa, vaan jokainen hoitaa itse omat roskansa pois maastosta.

Myös tulentekorajoituksista tulee muistuttaa, samoin kuin siitä, mitä jokamiehenoikeuksien saa poimia ja kerätä - kuusenkerkät tai kasvien juuret eivät ole jokamiehenoikeuksien piirissä, eikä makkaranpaisto ole mikään ihmisoikeus, vaan metsäpalovaroitusten aikaan ruoka laitetaan turvallisella, kipinöimättömällä retkikeittimellä tai pidetään mukana valmiita eväitä. Superkuivien kesien yms. ajaksi toivoisin ehkä jopa mahdollisuutta lukita mahdolliset puuvajat, jotta nuotiokoheltamiselta vältyttäisiin.

Luonnossa liikkuminen on hieno harrastus ja on hyvä, että ihmiset ulkoilevat, mutta jokaisen tulisi muistaa, että luonto ei ole mikään huvipuisto, se on aina jonkun toisen koti. Siksi myös erityiset arat lintujen pesimäalueet ja muut herkat kohteet olisi hyvä jättää valmiin polkukoston ulkopuolelle, jotta eläimet saisivat kotirauhaa.

Muut kommentit ja palaute

- Hienoa, kun tätä kehitetään
- Älkää antako tuhota sitä mahtavaa Pyhä-häkin aluetta.
- Harvassa paikassa laskettelukeskus ja lenkkipolut ovat keskellä kaupungin keskustaa.
- Hyvää kesää ja avointamielta, pysähdy hetkeksi rupattelemaan maailma avautuu. ❤️
- Enemmän kävelen metsässä, kuin varsinaisilla opastetuilla ulkoilureiteillä.
- Nytkö vasta?

- Kiitos kun yritätte kehittää ulkoilureittejä!
- Tärkeää asiaa, kiitos
- Koirasalmi Salamajärven alueella paras paikka.
- Hyvä
- Kiitos
- Kysely oli erikoinen, kun ei oltu määritelty mitenkään mitä reittejä on olemassa/mitä Sydän-Suomen ulkoilureitit sijaisevat. Vastaukset perustuvat kuviteltuun tilanteeseen ja ovat ennemminkin yleisiä kommentteja luonnossa liikkumiseen.
- Tarinat reiteille.
- Miten tässä projektissa hyödynnetään, esim Ympäristön Hoidolla elinvoimaa - projektin reittejä ja laavuja.
- Sanoista ,tutkimuksista, käytännön tekoihin.
- Yritin löytää jonkinlaista määrittelyä SydänSuomen ja Saarijärven - Viitasaaren ulkoilureitille. Ehkäpä hankkeenne kannattaisi tehdä jonkinlaanen weppisivu, jossa edes viittellinen kartta kohteista. Retkeilyyn liittyvien luontopalvelujen kehittäminen on ikuisuusaihe, jossa edellisten hankkeiden päätyttyä lähdetään liikkeelle tyhjän päältä.
- Nyt kannattaa panostaa reitteihin, tämä on nousussa vahvasti oleva asi, ihmiset käyttävät reittejä aktiivisesti. Laavuja, käymälöitä, uusia reittejä, ne ovat matkailuvaltti ja tärkeitä paikallisille. Somen kautta tieto kunnan hyvistä reiteistä ja paikoista leviää nopeasti ja tuo näkyvyyttä kunnalle. Meillä on upeaa luontoa, rantoja, maisemia, ne kannattaisi hyödyntää retkeilypaikoiksi huomttavasti nykyistä paremmin!